

Representantforslag nr. 41

(2007-2008)

fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Tord Lien, Per Sandberg
og Ketil Solvik-Olsen

Dokument nr. 8:41 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Tord Lien, Per Sandberg og Ketil Solvik-Olsen om tiltak for å hindre langvarig kraftkrise i Midt-Norge

Til Stortinget

BAKGRUNN

De siste årene har man vært vitne til en rekke industrieventyr i Midt-Norge. Gode eksempler på dette er Ormen Lange-utbyggingen, Hydro Sunndal, Hustadmarmor, Orkla Excolon, Elkem Thamshavn, Tjeldbergodden, Søndra Cell Folla, Peterson og Norske Skog på Fiborgtangen. Disse bedriftene er gode eksempler på at norsk industri er blant verdens mest miljøvennlige og produktive. Norsk industri har vist seg konkurransedyktig gjennom stadig innovasjon og effektivisering. Produksjonen har økt, mens kostnader, energiforbruk og miljøbelastning pr. produsert enhet har blitt redusert. Forslagsstillerne mener dette er positivt. Myndighetene må legge til rette for videre utvikling av norsk industri, slik at den kan ha en sentral plass i norsk økonomi også i fremtiden. Det er ingen automatikk i at dagens suksessfulle industri også vil være livskraftig i fremtiden.

De siste årene er dessverre flere mørke skyer dukket opp i horisonten. Dagens regjering har gjennom en rekke vedtak vist liten forståelse for industriens behov for konkurransedyktige og forutsigbare rammevilkår. Regjeringens politikk vedrørende NO_x-avgiften, fyringsoljeavgiften, klimakvoteloven, hjemfallsforordningen, og manglende avklaringer rundt industrikraftordningen, er alle med og svekker konkurransesituasjonen for industrien. Industrien i Midt-Norge må i tillegg leve med en fullstendig uavklart kraftsituasjon i regionen. Dermed blir industrien i re-

gionen spesielt hardt rammet, som følge av manglende politiske vedtak. Enkelte industribedrifter merker allerede at den usikre kraftsituasjonen brukes mot dem av utenlandske konkurrenter i kampen om lang-siktige kontrakter.

Industrieventyret i Midt-Norge har medført økt kraftforbruk, som i løpet av få år vil gi Midt-Norge en underdekning i kraftbalansen på 9 TWH i et normalår. Av dette kan regionen dekke inn ca. 5 TWH dersom de "importerer" strøm fra omkringliggende regioner 24 timer i døgnet, 365 dager i året. Da mangler det likevel 4 TWH. I ett tørrår vil underskuddet stige med ytterligere 3 TWH. Både Statnett SF og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har følgelig varslet kraftkrise i regionen fra 2008/2009. Det er et paradoks at kraftsituasjonen kan bety slutten for en rekke industrieventyr i energinasjonen Norge.

Ansvar for kraftsituasjonen i Midt-Norge ligger ikke bare hos dagens regjering. Utviklingen har vært kjent lenge. Under Stortingets behandling av plan for utbygging og drift av Ormen Lange-anlegget i Aukra (Innst. S. nr. 159 (2003-2004)), advarte både Fremskrittspartiets og Sosialistisk Venstrepartis representanter i energi- og miljøkomiteen om at utbyggingen ville medføre en alvorlig kraftutfordring i regionen. Hydros ansvarlige for utbyggingen av Ormen Lange, direktør Tore Torvund, innrømmet til Adresseavisen 7. desember 2007 at også Hydro var kjent med at utbyggingen ville medføre alvorlige kraftutfordringer i regionen. Direktør Tore Torvund har påpekt at Hydro, i frykt for at hele prosjektet skulle måtte skrinlegges på grunn av motstanden mot gasskraft, sendte inn utbyggingsplan (PUD) uten å legge opp til gasskraftverk.

Kraftsituasjonen i Midt-Norge har vært et politisk tema fra første dag i inneværende stortingsperiode. Regjeringen har lovet en rekke handlingsplaner og tiltak. Forslagsstillerne konstaterer like fullt at myn-

dighetene i liten grad har fulgt opp utover å videreføre de planer som forrige regjering etterlot seg.

De kraftlinjeprosjekter som er under arbeid, er prosjekter som var planlagt lenge før dagens regjering overtok i 2005. Regjeringens støtte til fornybar energi har ikke vist seg å ha noen positiv effekt på kraftbalansen. De aller fleste prosjekterte vannkraftverk sliter med konsesjon og at støttebeløpet til vindkraft har vist seg å være utilstrekkelig. Konsekvensen av Regjeringens fornybare politikk er dermed at kraftprosjekter er lagt på is.

De eneste to nye tiltak som dagens regjering har iverksatt, er: 1) Å innføre et eget prisområde for Midt-Norge, noe som i perioder har gitt svært høy kraftpris i regionen, og 2) Anskaffe to svært forurensende, midlertidige gasskraftverk, som Regjeringen har gått langt i å love at aldri skal tas i bruk. Disse mobile anleggene har ikke engang mottatt utslipps-tillatelse, noe som har medført at gasskraftverkene per dato ikke har latt seg prøvekjøre og dermed ikke kan sies å være en del av den etablerte beredskap.

Gasskraft

Mange har pekt på at den eneste, og klart mest samfunnsøkonomiske løsningen på kraftkrisen i Midt-Norge, er bygging av gasskraftverk, enten på Tjeldbergodden, Fræna eller Skogn. Blant disse er både Statnett SF og LO ved Roar Flåthen, for eksempel i Teknisk Ukeblad 13. august 2007. Roar Flåthen uttalte på Desemberkonferansen nylig at det er fornuftig og riktig å bygge gasskraftverk på alle tre stedene. Også tidligere olje- og energiminister Odd Roger Enoksen tok flere ganger til orde for at gasskraftverk må til for å få orden på kraftsituasjonen i Midt-Norge. Forslagsstillerne viser også til at statsminister Jens Stoltenberg i sin 1. mai-tale 2006 ga inntrykk av at gasskraftverk på Skogn skulle bygges raskt. Forslagsstillerne konstaterer at så ikke har skjedd. Muligheten for gasskraftverk er ikke blitt særlig større av at statsråd Åslaug Haga i Olje- og energidepartementet har slått fast at: "nye gasskraftverk i Norge skal ha CO₂-håndtering fra dag 1".

I de øvrige europeiske landene er gasskraft en miljøvennlig og ønsket løsning på utfordringene om økt kraftproduksjon. Myndighetene i våre naboland har derfor lagt opp til en politikk hvor man aksepterer bruken av dagens teknologi for å møte dagens kraftbehov, samtidig som man forsker på fremtidens løsninger. Hovedpoenget med å bygge gasskraftverk er å produsere strøm. Forslagsstillerne mener derfor at Norge primært må akseptere de samme rammebetingelser for gasskraftverk i Norge som i EU for øvrig. Det er et paradoks at norske aktører finner det mulig å bygge flere gasskraftverk i Tyskland, men ikke i Norge.

Industrikraftordning

Mange industriaktører har hatt store forhåpninger til Regjeringens løfte om å innføre en industrikraftordning. I valgkampen lovet de rød-grønne partiene at en ny sosialistisk regjering ville tilby industrien kraft til under markedspris. Dette var sågar statsministerkandidat Jens Stoltenbergs hovedsak på energikonferansen i Haugesund 9. august 2005.

Stavanger Aftenblad refererte løftet slik den 9. august 2005:

"Ei ny sosialistisk regjering vil tilby industrien elkraft til under markedspris. Ei to-pris ordning på kraft med ein spesialpris til industrien og ein markedspris til vanlege hushald er mogeleg å etablera i Norge med godkjenning frå dei europeiske kontrollorgana i EØS og ESA."

I forrige stortingsperiode hevdet de rød-grønne partiene at de ville bruke "det store juridiske og politiske handlingsrommet" som finnes i lovverket. Dagens usikre situasjon vitner om at de rød-grønne partiene svartmalte arbeidet med industrikraftkontrakter som ble utført av regjeringen Bondevik II. Det vises til merknader fra dagens regjeringspartier i Innst. S. nr. 213 (2004-2005) om kraftkontrakter, hvor de rød-grønne partiene blant annet skriver:

"Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener at ved å etablere ordninger som ikke er ulovlig statsstøtte, eller benytte unntakene til statsstøttereglene, finnes det et stort juridisk og politisk handlingsrom."

"Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser også til at EU ønsker økt statlig støtte når det bidrar til mer effektivt energibruk og miljøforbedringer ut over EU-standard. Dette kan også stimulere til teknologiutvikling og innovasjoner som bidrar til å styrke industri, verdiskaping og mer fungerende energi."

"Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser også til at selv om en ordning kan tenkes å inneholde elementer av ulovlig støtte, finnes det en mulighet for å sette statsstøttereglene til side gjennom Avtalen om overvåkingsorganet til EFTA og EFTA-domstolen (ODA) protokoll 3."

På bakgrunn av forannevnte merknader forventet forslagsstillerne at Regjeringen allerede hadde lagt frem sitt forslag om en egen industrikraftordning som utnytter "det store juridiske og politiske handlingsrommet" som finnes i lovverket.

Forslagsstillerne mener Regjeringen snart må levere et utkast til industrikraftordning som oppfyller løftene fra de rød-grønne partiene, og ikke minst skaper forutsigbarhet for industrien både i Midt-Norge og andre steder.

Forslagsstillerne har samtidig registrert at statsminister Jens Stoltenberg i Stortingets spørretime 23. mai i år sa følgende:

"Jeg lovte ikke billig kraft til industrien. ... Jeg tror først vi skal dvele litt ved begrepet billigere kraft, for jeg tror at noe av uklarheten oppstår ved at man legger ulike ting i begrepet. Hvis man med billigere kraft mener at staten skal gå inn og subsidiere kraft, pålegge Statkraft å selge kraft til under markedsvilkår, da er det i strid med EØS-regelverket, og det er helt umulig."

Dette vitner om at Regjeringen driver omfortolkning av sine egne løfter. Dette bekreftes også ved den handlingslammelse som Regjeringen viser vedrørende en industrikraftordning. En underdekning av kraft i Midt-Norge er også en viktig hindring for innføring av en industrikraftordning. Regjeringens mål om å skaffe industrien kraft til konkurransedyktige vilkår støtter forslagsstillerne, men å innføre en slik ordning mens det fortsatt var massiv og kritisk underdekning av kraft i Midt-Norge vil neppe la seg gjennomføre.

Konsekvensene

Konsekvensene av dagens politikk har vært at vanlige strømforbrukere har måttet betale til dels langt mer for sitt kraftforbruk enn forbrukere i andre deler av landet. Dette er alvorlig nok for de vanskeligst stilte. Men for industrien har det skapt konkrete,

alvorlige utfordringer. Norske Skogs kunngjøring i desember 2007 om at de vurderer nedleggelse av to av tre papirmaskiner på Skogn, synliggjør hva som kan bli konsekvensen fremover dersom det ikke tas aktive grep. Industri som ikke er tilknyttet petroleumsindustrien, vil ikke ha mulighet til å opprettholde konkurransekraften i en situasjon hvor konkurrentene i Finland har en pris basert på industrikraftordning og konkurrentene på Østlandet har en pris basert på markedspris, som på grunn av god forsyningssikkerhet er lavere enn den prisen trøndersk industri må betale. Slik vil midtnorsk industri og befolkningen måtte betale prisen for unnfallenhet for rikspolitikernes unnfallenhet i kraftspørsmål.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen legge frem en stortingsmelding våren 2008 med konkrete tiltak for å gjøre Midt-Norge selvforsynt med elektrisk kraft i et normalår. En slik melding bør inneholde en analyse av samfunnsøkonomisk lønnsomhet av bygging av gasskraftverk på Skogn, Tjeldbergodden og i Fræna.

19. desember 2007

